

מ"ת 13829/05/22 - אליאב אליהו פסח (עציר) נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

מ"ת 13829-05-22 מדינת ישראל נ' פסח(עציר)
תיק חיצוני: 488315/2021

בפני	כבוד השופט ניצן סילמן
מבקש	אליאב אליהו פסח (עציר)
נגד	
משיבה	מדינת ישראל

החלטה

ביום 12.7.22 הוריתי על מעצר המבקש לעיל. ציינתי, כי מדובר במי שמיוחסים לו אישומים של סחיטה באיומים (רישא וסיפא) וכי הגם שהתסקיר שהוגש בעניינו בא בהמלצה חיובית, אין מנוס, אלא להורות על מעצרו.

ציינתי כי הקושי נעוץ במאפייני המבקש ובמיוחד במיקום החלופה המוצע. עוד ציינתי, כי חלק מהותי מהסיכון הנשקף מהמבקש, נובע מהיותו סובל מהתמכרות קשה, לסמים, הימורים ועוד.

בסיפא ההחלטה ציינתי, כי ככל שתמצא חלופה מרוחקת ניתן יהיה לשקול שנית הדברים.

ביום 22.9.22 נדון ערר שהוגש על ההחלטה (בש"פ 4992/22). בית המשפט העליון אכן הדגיש כי מדובר בעורר שהוא אדם צעיר "שעברו הפלילי מצומצם". אך לאחר ששקל הדברים, דחה בית המשפט העליון את הערר, תוך שציין כי גם כאן נותר "פתח (חשוב) לבחינתה של חלופה אחרת במיקום מרוחק ממקום המגורים של העורר".

בעקבות ההחלטות הנ"ל, ניסה המבקש לאתר חלופות מרוחקות. החלופות שהוצעו נשללו. יחד עם זאת, בתסקיר מיום 15.9.22, ציין שירות המבחן, כי מדובר במבקש החווה מעצרו כגורם מרתיע, כי מתחילת הדרך הביע המבקש צורך טיפולי לטיפול בהתמכרותו, וציין במפורש כי ביכולת המבקש לעמוד בפני גבולות חיצוניים המוצבים בפניו.

שירות המבחן הוסיף, כי לאחר שנפגש המבקש עם אנשי טיפול בבית המעצר, הפנים המבקש כי עליו לעבור טיפול מעמיק וכי המקום המתאים עבורו הנו קהילה טיפולית סגורה. עוד צוין, כי המבקש מודע לאורך הטיפול והאינטנסיביות. בסיום התסקיר מיום 15.9.22 מציין שירות המבחן במפורש, כי הליך טיפולי יוריד את רמת הסיכון הנשקף מן המבקש, וכי שירות המבחן התרשם משינוי שחל בגישתו של המבקש "וממוטיבציה גבוהה להשתלב בטיפול בהתמכרות בקהילה טיפולית סגורה".

המבקש החל בבדיקות התאמה לקהילות טיפוליות, לרבות בדיקות רפואיות. תסקירים שהוגשו (29.11.22, 19.12.22) העלו, כי המוטיבציה הגבוהה להשתלב בהליכי טיפול עדיין קיימת. שירות המבחן ציין, כי גם בשלב המעצר משתתף המבקש באופן פעיל בקבוצות טיפוליות, נוטל חלק בתפקיד מתאם בתכניות בבית המעצר, מציב גבולות לעצמו ולאחרים ומביע חרטה על מעשיו. שירות המבחן המליץ בחום על שילוב המבקש בהליכי טיפול.

בתסקיר האחרון מיום 27.12.22, ציין שירות המבחן, כי המבקש התקבל, מבחינת הקהילה הטיפולית לקהילת "מלכישוע", כי המבקש הביע נכונות להשתלב בהליכי טיפול וכי הוא ממליץ על שילוב המבקש לקהילת "מלכישוע".

בדין היום אישר המבקש את הדברים. ב"כ המבקש הבהיר, כי המבקש אינו מתכוון לנהל את התיק העיקרי. המאשימה טענה כי המבקש אינו עונה על התנאים לשילוב עצור בהליכי גמילה והפנתה לעניין זה לבש"פ 1981/11 סויה נ' **מדינת ישראל** וכן לבש"פ 6773/22 **בסטי נ' מדינת ישראל** הפנה בין היתר לבש"פ 4621/22 **אלעס נ' מדינת ישראל**.

שקלתי הדברים בזירות. המקרה אינו פשוט; סופו של דבר לידי, מניעת הפנית המשיב להליכי גמילה לעת זו, תהיה החמצת הזדמנות.

ראשית- המלצות התסקירים לשילוב בחלופה טיפולית היו חיוביות; גם אם מעמד ההמלצה אינו כשל המלצה שלילית, עדיין יש משקל מהותי להתרשמות שירות המבחן בשקילת חלופה, במיוחד בחלופה טיפולית.

שנית- לא ניתן להתעלם מכך שמדובר במבקש כבן 24, **עם עבר פלילי שבית המשפט העליון הגדיר "לא משמעותי"**; הסתבכותו של המבקש כיום נבעה מהרקע ההתמכרותי ולא מקווים אנטיסוציאליים מושרשים- וגם בכך טעם מהותי בהעדפת שיקולי שיקום (ראה למשל ע"פ 3673/15 **פלוני נ' מ"י** לעניין זה).

שלישית- כבר בתסקיר הראשון ציין שירות המבחן כי מדובר במי שער למחירים אותם משלם, מגלה מודעות ראשונית למאפייני אישיותו ודחפיו התוקפניים ומעוניין לשנות את התנהלותו.

רביעית- המבקש הודיע כי בכוונתו לסיים את התיק העיקרי ובכך קיים חיסכון מהותי בזמן.

חמישית- המבקש עצור כ- 8 חודשים; מעצרו נתפס כמרתיע; ראה לעניין זה בש"פ 11163/08 **מ"י נ' סל. שירות המבחן התרשם ממצוקה של ממש במעצר**.

שישית- התמדה- העובדה כי כלל התסקירים ממליצים על שילוב בחלופה טיפולית, העובדה כי המבקש דבק ברצונו לפנות להליכי גמילה מהלך כל אותם חודשים, אומרת דרשני.

אשר לתנאי הלכת בש"פ 1981/11 מ"י נ' סוויסה, אכן, אין המדובר במי שהיה מצוי בהליך גמילה ממש ערב מעצרו; עם זאת המבקש מכיר בכך כי הסמים הם שהביאוהו להתנהגות השולית, ולפחות להתרשמות שירות המבחן, משתתף בהליכי טיפול רבים בבית המעצר, עמד בקשר הדוק עם גורמי טיפול שם ולמעשה החל צעדיו הראשוניים הטיפוליים בשלב המעצר. אמנם, התנאי הראשון כלשונו אינו מתקיים, יחד עם זאת- גם כאן ניתן למצוא חריגים. אתחיל בתנאים השני והשלישי של חריגי הלכת סוויסה ואשוב לתנאי הראשון.

לגבי פוטנציאל הצלחת הליך הגמילה- אין לי אלא להפנות לאמירות בתסקירים לגבי ההתרשמות מהמבקש נוכח גילו הצעיר והמוטיבציה שהוא מגלה. רושם זה חזר על עצמו לאורך כל התסקירים.

אשר ליכולת החלופה להקחות המסוכנות- גם כאן ניתן להפנות לכך כי שירות המבחן ציין הדבר **במפורש בתסקירים**, כי יש בחלופה להקחות מסוכנות, ולמעשה הבהיר כי מיקוד הסיכון המבקש נובע מתלותו בסמים (ומשכך עקירת התלות תעקר הסיכון); שירות המבחן מצא כי נסיבות חיי המבקש והקשיים הרגשיים עמם התמודד לאורך השנים (עמ' 4, תסקיר ראשון) הביאו לתלות בסמים וזו הביאה לרמת הסיכון; הניסיון לגדוע מעגל שוטה זה מחייב הליך טיפולי ולטעמי הפרוגנוזה מתאימה .

דגש ראיתי לשים לכך שהמבקש ביטא אכזבה עצמית, והיה מודע למחירים שמשלם.

זאת ועוד- קיימים לא מעט מקרים בפסיקה בהם סבר כב' בית המשפט העליון כי די בהתקיימות שניים משלושת התנאים- על מנת לאפשר לשלב נאשם בהליכי גמילה גם בשלב המעצר; ראה למשל- בש"פ 32/12 פלוני נ' מ"י; בש"פ 4036/15 ישראלי נ' מדינת ישראל ("החריג דן יחול אם התקיימו שניים משלושת התנאים המצטברים הבאים....").

מקרה והמדובר ברצון כן ואמיתי להיגמל, יש לשקול בחיוב שחרור נאשם, גם אם רצון הנאשם בחלקו נובע מרצונו להשתחרר מהמעצר (בש"פ 8791/10 לוי נ' מ"י).

במיוחד אמורים הדברים מקום בו נסיבות החיים אינן פשוטות. במצב זה הגמשת כללי הלכת סוויסה (לרבות באי קיום התנאי הראשון) מתבקשת. אין לי אלא להפנות **לכתוב** בבש"פ 1152/17 מולה דרבה נ' מ"י:-

"...אני סבורה שהיחוד במקרה זה נובע מכך שלא זו בלבד שמדובר באדם הנמצא בתחילת חייו, אלא גם שעד כה הזדמנויות החיים שעמדו לרשותו, ובכללן יכולתו לצפות לתמיכה משפחתית, היו תמיד דלות. כפי שצינתי בעבר, ראוי גם במקרה זה שלא לנעול את השער דווקא כאשר "שערי התקווה... מאיימים להיסגר" (ראו: בש"פ 3292/14 ציבר נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (20.5.2014)). נסיבות חיים אלה מעצימות את ההצדקה לעשות כל מאמץ למיצוי הפוטנציאל השיקומי של העורר, אשר במשך כל חייו נעדר דמות הורית שיכלה להכווין אותו ולהציב עבורו גבולות.

הפוטנציאל השיקומי המשמעותי של העורר לא נעלם גם מעיני שירות המבחן, אשר מצא את העורר כמתאים לתכנית טיפולית ואף אישר את המתווה הכללי שלה. כפי שנקבע בעבר, "דרך המלך, בבחינת תנאי יסודי למתן צו מבחן לטיפול גמילה, היא המלצת שירות מבחן, שהוא הגוף המקצועי המרכז את המידע הנדרש לקבלת החלטה אם הנאשם מתאים לעבור טיפול גמילה" (ראו: עניין סוויסה, בעמ' 115).

על רקע זה, אם בעת הנוכחית הצליח העורר לגייס עצמו לתהליך של גמילה שלו נמצא מתאים - הרי שבהתחשב בגילו הצעיר ובמיעוט ההזדמנויות שעמדו בפניו - יש לעשות כל מאמץ לאפשר לו לעשות שינוי. שינוי כזה, ככל שיצליח, ייטיב עמו, ולא פחות מכך עם החברה כולה, שהרי לצד האינטרס להגן על הציבור מפני מבצעי עבירות ניצב גם האינטרס הציבורי בשיקום עבריינים (ראו: ע"פ 2420/15 אבטליון נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (29.11.2015); ע"פ 4503/16 אבו שנדי נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (9.6.2016)).

מדובר במבקש אשר הוריו אינם עובדים, אביו סובל מנכות וסבל מהתמכרות בעבר. המבקש גדל בבית בו הייתה מצוקה כלכלית חריפה (תסקיר ראשון, עמ' 2). המבקש נאלץ לעבור בין מוסדות חינוך ואובחן כמי שסובל מבעיות קשה וריכוז. מגיל 12 שילוב המבקש בעבודה נוכח הקשיים הכלכליים בבית ובגיל 15 אף עבד במטבחים בתפקידים שונים, שם נחשף לחברה שולית.

להתרשמותי מדובר במבקש אשר הרחקתו ממוקדי סיכון יכולה להפכו למי שיועיל לחברה תחת מחיר.

ראה האמירות בבש"פ 4336/19 ביאדגלין (יש לשקול שיקולים גם לבר הלכת סוויסה); ראה גם בש"פ 4930/20 (החמצת הזדמנות לערוך שינוי), בש"פ 4950/20 אלחמידי נ' מ"י.

עוד אציין כי ייחוד המקרה דנן בא לכדי ביטוי **עת מהלך תקופה ממושכת, לאורך כלל התסקירים מקפיד המבקש להבהיר כי זהו רצונו, וכך גם בתיק העיקרי.**

לשחרור להליכי גמילה וטיפול גם עם עבר מכביד ומאסר מותנה - ראה בש"פ 4108/09 סולומון וונדמגין נ' מדינת ישראל; להגמשת תנאי הלכת סוויסה גם לאחר שנאשם ריצה מאסר, ומואשם בעבירת שוד - ראה בש"פ 8168/17 קרקי נ' מדינת ישראל; ראה גם בש"פ 6990/08 גיטנס נ' מדינת ישראל, בכל הנוגע ליצירת ציפיה לאחר תסקיר.

ראה במיוחד בש"פ 3292/14 ציבר נ' מ"י (התחשבות בנסיבות חיים); בש"פ 4336/19 ביאדגלין נ' מ"י - שוב התחשבות בנסיבות חיים; ראה גם מ"ת (מר') 20489-04-15; מ"ת (י-ם) 1556-02-17; מ"ת (י-ם) 10131-04-18; מ"ת (חי') 54384-02-15.

עוד אפנה למאמר "שחרור בערובה לחלופת מעצר טיפולית: החריג שהפך לכלל" הסניגור, 290, עמ' 4.

ראה גם בש"פ 8168/17 קרקי נ' מ"י ("כל הליך מעצר הוא עניין לתפירה ידנית", ומשמעות תסקירים), ומהעת האחרונה ממש - בש"פ 8098/21 **בוהדנה נ' מדינת ישראל** - שילוב שיקולים כמצדיק הפניה לגמילה.

לסיום, רואה אני להדגיש כי למעשה כבר מהחלטת המעצר הראשונה, סברתי אנוכי ובמיוחד סבר כב' בית המשפט העליון, כי מדובר במקרה בו ניתן לשקול חלופה שתעקור המבקש מסביבתו. שירות המבחן בחן הנושא פעם אחר פעם. במיוחד אפנה מהעת האחרונה לבש"פ 8761/22 ג'מאל אבו סארה נ' מדינת ישראל, שם הנסיבות קיצוניות בהרבה, והרחבת החריג ניכרת לעין.

סופו של יום, רואה אני לאמץ ההמלצה ולהורות כדלקמן:-

אחות המבקש, עדן לוקר פסח, תשמש כערב מגבה, בכפוף לחתימתה על התחייבות עצמית בסך של 50,000 ₪, ותצהיר בו תתחייב להודיע מידית למשטרה כל אימת שיוודע לה שהמבקש עזב את מקום החלופה, הפר תנאים, או אם המבקש הגיע לביתה. מובהר כי הערבה אינה נדרשת להחזיק במבקש, אלא להעבירו באופן מידי למשטרה.

החל מיום 24/1/23 ישולב המבקש בקהילת מלכישוע, וישהה בה בתנאי המקום בקהילה, עד תום ההליכים כנגדו; המבקש יחתום על התחייבות בגובה 50,000 ₪ להבטחת שמירת תנאי המקום הנ"ל וקיום הוראות גורמי הטיפול; מובהר לקהילת מלכישוע כי בכל מקרה של הפרת תנאים, יציאה משטח הקהילה, התנהגות אלימה, יש לדווח מיידית למשטרת ישראל ולשירות המבחן; **מובהר למבקש כי הפרה או עזיבת הקהילה תביא להשמתו מאחורי סורג ובריח; הערב המגבה לא מיועד לשמש כחלופה אלא לדאוג להעברת המבקש לגורמי אכיפה.**

512937ב"כ המבקש יוודא כי המשיב יקיים תנאי הקליטה כאמור בתסקיר ; ב"כ המשיב יעדכן האמור; ב"כ המבקש יעדכן גם בתיק העיקרי דבר החלטה זו.

54678313השב"ס יעביר המבקש דלת לדלת לקהילת מלכישוע ביום 24/1/23 לא יאחר משעה 11:30; ניתן **צו פיקוח מעצרים לטובת שירות המבחן למשך 6 חודשים;** שירות המבחן יגיש עדכון תוך 30 ימים ממועד הקליטה לגבי קליטת המבקש בקהילת מלכישוע.

על מנת לאפשר מעקב- **המאשימה מתבקשת להודיע עד 23/1/23 עמדתה לאחר בחינה וזאת לשם שהמבקש יוכל להיערך נפשית בנושא הקליטה.**

להעביר לשב"ס (יש לוודא קיום התנאים!), לקהילת מלכישוע , לשירות המבחן ולצדדים.

ניתנה היום, כ"ה טבת תשפ"ג, 18 ינואר 2023, בהעדר הצדדים.